

Česká školní inspekce

Moravskoslezský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Havířov-Město, 1. máje 10a okres Karviná

Adresa: Základní škola, 1. máje 10a, 736 01 Havířov-Město

Identifikátor školy: 600 136 434

Termín konání inspekce: 10. – 13. květen 2005

Čj:	n6-1218/05-005043
Signatura	on3cy137

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Havířov-Město 1. máje 10a okres Karviná (dále jen škola) je od 1. července 2002 příspěvkovou organizací zřízenou Statutárním městem Havířov. Ve školním roce 2004/2005 poskytuje ve 28 třídách základní vzdělání 668 žákům. Škola poskytuje vzdělání nejen žákům svého obvodu, ale i řadě žáků z dalších částí Havířova a z několika okolních obcí.

Přes částečný pokles počtu žáků, k němuž došlo od poslední inspekce v dubnu 2002, se stále daří získávat žáky pro třídy s rozšířeným vyučováním matematiky a přírodovědných předmětů.

Nadále poskytuje škola vzdělání pro žáky s kombinovanými vadami ve speciálních třídách.

PŘEDMĚT INSPEKCE

Personální a materiálně-technické podmínky vzdělávání.

Průběh a výsledky vzdělávání ve vybraných přírodovědných a společenských předmětech prvního a druhého stupně (matematika, český jazyk a anglický jazyk).

Tematické zjišťování Využití informační a komunikační techniky ve výuce.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Z třiceti devíti pedagogických pracovníků ve funkci učitel bylo ke dni inspekce pět bez odborné kvalifikace předepsané pro učitele základní školy. Nekvalifikovaní pracovníci získali odborné neučitelské vysokoškolské vzdělání, vysokoškolské vzdělání pro vychovatele, všeobecné středoškolské vzdělání a neukončené učitelské vysokoškolské vzdělání. Dvě z učitelek prvního stupně získaly podle dříve platných předpisů odbornou kvalifikaci absolvováním učitelství pro školy pro mládež vyžadující zvláštní péči. Škola zaměstnávala ke dni inspekce osm pracovníků ve funkci asistent pedagoga. Získaly vysokoškolské či středoškolské vzdělání v oboru vychovatelství. Část z vyučujících bez odborné kvalifikace zastupovala v době inspekce vyučující, jež čerpaly mateřskou dovolenou. Ředitelka školy a oba zástupci jsou odborně kvalifikovaní.

Velmi dobré je personální složení pedagogického sboru, pokud jde o předměty sledované při inspekci. Výuka matematiky byla ve třídách druhého stupně svěřena pouze aprobovaným učitelům. Tři z pěti vyučujících jsou aprobované pro výuku českého jazyka na druhém stupni, jedna vystudovala učitelství prvního stupně a jedna zatím vysokoškolská studia českého jazyka neukončila. Škola zaměstnává dvě učitelky s aprobací pro anglický jazyk. Další čtyři vyučující nejsou aprobovány pro výuku anglického jazyka, ale škola jim v souladu s prioritami dalšího vzdělávání umožnila absolvování jazykových kursů (G projekt). Přidělení úvazků ve sledovaných předmětech je optimální.

Organizační struktura školy přehledně zachycuje vztahy nadřízený-podřízený. Pravomoci jsou delegovány pomocí náplní práce. Přenos informací uvnitř školy je zabezpečen mj. pomocí měsíčních a týdenních plánů práce. Byly zřízeny a vyvíjejí pravidelnou činnost poradní a metodické orgány.

Škola dodržuje předpisy platné pro sestavení rozvrhů hodin a organizaci průběhu vyučování. Ve školním roce 2003/2004 nebyly dodrženy některé z platných předpisů, které upravovaly

postup školy při organizaci opravných zkoušek. Nedostatky se vyskytly rovněž v poskytování základních školních potřeb integrovaným žákům ve školním roce 2003/2004. Vnitřní informační systém a systém vnitřní kontroly, jež jsou jinak funkční, v obou uvedených oblastech neposkytly žádoucí zpětnou vazbu.

Hospitační a kontrolní činnost je pravidelná. Ne vždy, jak bylo uvedeno výše, účinná.

Pedagogičtí pracovníci dostávají možnost prohloubit svou kvalifikaci v systému dalšího vzdělávání. Další vzdělávání probíhá v souladu s plánem. Škola stanovila priority dalšího vzdělávání (výuka přírodovědných předmětů, práce s integrovanými žáky, informatika a prevence negativních jevů). V tomto školním roce k nim přistoupila školení zaměřená na tvorbu školního vzdělávacího programu.

Personální podmínky jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Škola je umístěna v husté sídlištní zástavbě ve dvou pavilónových budovách. Prostorové podmínky školy jsou velmi stísněné. Výuka probíhá ve 41 učebně (z toho je deset vykazováno jako odborné učebny). Z odborných učeben vyniká svým moderním vybavením především jedna z počítačových učeben (patnáct moderních počítačů a datový projektor). Všechny větší místnosti (některé odborné učebny, kabinety) slouží jako kmenové třídy. Vnitřní prostory jsou udržovány na dobré estetické úrovni také pomocí zajímavé výzdoby. Škola má jedinou tělocvičnu, chybí jí univerzální a bezpečné sportovní hřiště. Pomocí vítězných projektů získala škola finanční dotace na vybudování bezbariérových prostorů, pořízení dvou výtahových plošin, schodolezu a na venkovní úpravy.

Matematika je vyučována v kmenových třídách, které jsou vybaveny novým žakovským nábytkem. Ve výzdobě byly uplatněny výtvarné práce žáků. Ve většině učeben chyběly potřebné informační zdroje k aktuální výuce. Učebnice jsou zajištěny. Vyučující efektivně využívali názorné pomůcky (zčásti vyrobené svépomocí) a pracovní listy. Využitelnost starších materiálů, kterými byl kabinet vybaven, je omezená. Scházejí moderní pomůcky. Ve třídách jsou umístěny zpětné projektory, které byly vyučujícími využívány minimálně.

Výuka českého jazyka probíhá v kmenových třídách. Pro výuku cizích jazyků se třídy správně dělí na skupiny, což ovšem vyvolává potřebu dalších učeben. Pro výuku cizích jazyků tedy byly upraveny kabinety, jejichž rozměry nevyhovují požadavkům kladeným na jazykové učebny. Vyučující jazyků mohou navíc využívat i počítačové učebny. Učebny jsou vybaveny vhodným žakovským nábytkem, starším i novějším. Vybavení kabinetů pro jazykovou výuku má běžnou úroveň. Základní jazykové příručky, nástěnné tabule a slovníky nechybějí. Nadstandardní je vybavení videokazetami. Škola zakoupila počítačové programy vhodné pro jazykovou výuku. Žáci byli vybaveni kvalitními učebnicemi a ve výuce se uplatní i cizojazyčné časopisy. I pro jazykovou výuku mají učitelé k dispozici didaktickou techniku (zpětné projektory a kazetové magnetofony, starší i novější).

Materiálně-technické podmínky jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

Škola realizuje ve všech dvaceti osmi třídách vzdělávací program Základní škola vydaný

MŠMT pod čj. 16 847/96-2. Vždy v jedné třídě druhého stupně žáci pracují podle Modelového učebního plánu vzdělávacího programu Základní škola pro třídy s rozšířeným vyučováním matematiky a přírodovědných předmětů vydaného MŠMT pod čj. 21 968/96-22. Škola ve školním roce 2004/2005 eviduje třicet dva žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, pro které jsou zpracovány individuální vzdělávací programy.

Škola deklaruje, že výuka probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola včetně jeho úprav a doplňků. Některé změny vzdělávacího programu, jež byly přijaty MŠMT ČR v roce 1998, ale nejsou vždy vzaty v úvahu při členění učiva do jednotlivých ročníků v českém jazyce a také při členění do etap v anglickém jazyce.

Učební plány jsou upraveny na podmínky školy, což platí i pro volitelné předměty cvičení z matematiky, cvičení z českého jazyka, biologická praktika, biochemická praktika, základy techniky, základy elektrotechniky, ekonomika, informatika (grafika, psaní na stroji, základy práce), domácí nauky a sportovní hry. Zajištěna je i výuka nepovinných předmětů sborový zpěv a zdravotní tělesná výchova. Deklarovaný učební plán jednotlivých tříd je v souladu s rozvrhem hodin a s reálnou výukou. Dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání.

Rozvrh hodin respektuje požadavky psychohygieny. Je přizpůsoben vývojovým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí. Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami pracují vyučující podle individuálních plánů. Daří se získávat speciální pomůcky pro integrované žáky (včetně počítačů a tiskáren).

Školní řád byl aktualizován k 1. březnu t. r. Informační systém vůči žákům a rodičům má běžnou úroveň. Činnost výchovného poradce a preventisty sociálně patologických jevů se řídí plány a postihuje všechny oblasti dané problematiky.

Systém autoevaluace, který škola zavedla, se soustředil na oblast výsledků výuky v některých předmětech (matematika, přírodovědné předměty a český jazyk). Podklady jsou získávány především ze standardizovaných testů zakoupených krajským úřadem.

Řada mimovyučovacích a mimoškolních aktivit (přes dvacet zájmových kroužků) vhodně doplňuje učební plány a rozvíjí osnovy některých předmětů.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech

Matematika na druhém stupni

Výuka probíhala v souladu s obecnými cíli a zásadami základního vzdělávání. Učivo odpovídalo osnovám a navazovalo na předchozí témata. Stanovené cíle byly konkrétní a zohledňovaly možnosti žáků daného ročníku.

Ve většině učeben chyběly potřebné informační zdroje k aktuální výuce, výzdobu tvořily žákovské výtvarné práce. Vyučující efektivně využívali názorné pomůcky (část vyrobených svépomocí), učebnice a pracovní listy. Didaktická technika byla, vzhledem k prostorovým možnostem, do výuky zařazena v jednom případě.

V organizaci hodin převládal frontální způsob vyučování, který se střídal se samostatnou prací žáků. Výklad nové látky navazoval na prověřené znalosti z minulých hodin. Množství nových informací bylo přiměřené věku a schopnostem dětí. Pokyny pro činnost byly jasné a srozumitelné, vyučující respektovali specifické potíže žáků se zdravotním postižením. Logické myšlení rozvíjela práce s chybou. Role učitele jako organizátora výuky a zdroje informací byla vyvážená. Tempo výuky respektovalo možnosti a individuální tempo žáků, prostor pro relaxaci ve většině hodin nebyl vytvořen.

Motivace žáků vycházela především z pozitivních vztahů mezi nimi a učiteli, využívala jejich

zkušenosti z běžného života. V průběhu výuky si vyučující neustále ověřovali, jak žáci chápou probírané učivo, a vedli žáky k systematickému myšlení. Ve sledovaných hodinách převažovalo průběžné slovní hodnocení, které přispívalo ke zvýšení sebedůvěry žáků. Klasifikace byla využita ojediněle.

V závěru většiny hodin byly shrnuty nové poznatky. V některých případech učitelé neprováděli celkové hodnocení práce žáků. Jejich vzájemné hodnocení a sebehodnocení nebylo využíváno vůbec.

V hodinách byla respektována dohodnutá pravidla jednání, vzájemná komunikace byla založena na oboustranné důvěře.

Průběh a výsledky vzdělávání v matematice jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Český a anglický jazyk ve třídách pátého až devátého ročníku

Hospitace v českém jazyce se uskutečnily převážně v jeho složce jazykové (pouze jedna hodina byla věnována slohu). Jazyková výuka probíhala v zásadě v souladu s obecnými cíli základního vzdělávání. Cíle výuky, jak vyplynuly z průběhu hodin, odpovídaly jak aktuálnímu stavu třídy, tak potřebám žáků. Cíl hodiny byl často zaměřován s tématy učiva a obsahem činností v hodině. Vyučující byli na každou ze sledovaných hodin připraveny. Výuka českého jazyka se soustřeďovala spíše na osvojení gramatických pravidel a terminologie, než na jejich praktické uplatnění. Obsah výuky anglického jazyka nerespektoval v dostatečné míře komunikativní cíl výuky.

Vybavení, uspořádání i podnětnost učeben vzhledem k cílům výuky a činnostem žáků byly na běžné, zčásti i velmi dobré úrovni. Výuka cizích jazyků probíhala jak v běžných učebnách, tak i ve třídách, jež byly upraveny z kabinetů, a v počítačové učebně. V jedné z hodin českého jazyka se uplatnil zpětný projektor. Část integrovaných žáků mohla využít v českém jazyce osobní počítač a tiskárnu. V hodinách angličtiny pracovaly vyučující s didaktickou technikou častěji. Kromě kazetových magnetofonů a zpětných projektorů pracovali žáci a vyučující ve dvou hodinách s počítači. Žáci pracovali v hodinách českého jazyka hlavně s učebnicemi, jazykové příručky a další literatura se uplatnily v hodině slohu. V hodinách angličtiny se dařila práce s obrázky, kartičkami a dalšími pomůckami.

Vyučovací hodiny měly tradiční strukturu. Převažovala frontální výuka s dominancí jazykového projevu vyučujících. V hodině slohu a ve většině hodin angličtiny byla vhodně zařazena i práce ve dvojicích a ve skupinách. V hodinách většinou nebyl vytvářen žádoucí prostor pro aktivní činnosti žáků. V hodině slohu byla dána žákům možnost procvičit se v samostatném mluvním projevu. Nácvič komunikativních dovedností se nedařilo začlenit do hodin angličtiny v žádoucím rozsahu. Až na výjimky chyběly rozhovory, delší samostatný projev žáků či komentované předvádění činností. Prostor většinou nedostalo upevňování správné výslovnosti (až na dva zdařilé případy využití písně – jazz chants a rapování). Práce s magnetofonovými nahrávkami měla ovšem poměrně malý rozsah. V aplikovaných metodách převažovala role učitele jako zdroje informací nad rolí organizátora výuky. Aktivita a zájem žáků o výuku dosahovaly velmi dobré úrovně. Ve většině hodin bylo zařazeno závěrečné shrnutí učiva s prostorem pro dotazy žáků, ten ovšem nevyužili. Nebylo většinou ověřováno, zda učivu opravdu rozumějí. Jen omezeně pamatovaly vyučující na relaxaci.

Zařazování úvodní a zejména průběžné motivace, využívající zkušeností žáků, nebylo vždy důsledné. V hodinách českého jazyka (věnovaných jazykové složce předmětu) se neobjevily výrazné motivační prvky. Motivačně nebyla využita ani klasifikace. Podstatně lepší situace byla, pokud jde o motivaci žáků, zaznamenaná ve většině hodin angličtiny. Některé motivační aktivity byly zčásti omezeny nedostatkem prostoru ve třídách (původně kabinetech).

Žáci akceptovali stanovená pravidla komunikace. Měli zájem o výuku. Klima tříd bylo příznivé výuce. Komunikativní dovednosti žáků bylo těžké posoudit, protože k diskusi, argumentaci, vyjádření vlastního názoru nebyli v hodinách cílevědomě (až na výjimky) vedeni.

Jen občas byli žáci oceněni v hodinách známkou. Ústní pochvaly byly časté. Žáci nebyli (až na dvě výjimky) vyzýváni k sebehodnocení či vzájemnému hodnocení.

Průběh a výsledky vzdělávání v obou sledovaných předmětech jsou velmi dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Škola vytvořila systém ověřování výsledků vzdělávání. Jeho součástí jsou standardizované testy a písemné práce. Sledovány jsou rovněž výsledky žáků v matematických a dalších soutěžích. Žáci pravidelně obsazují čelná místa v okresních i krajských kolech.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech jsou hodnoceny jako velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Žáci školy jsou výrazně úspěšní při přijímacích řízeních na střední školy.

Škola spolupracuje se Základní uměleckou školou Leoše Janáčka Havířov při výuce žáků, s Dramacentrem Ostrava, s místní knihovnou (knihovnické lekce) a s nejbližší mateřskou školou. Úspěšný je Klub mladých čtenářů.

Při práci s integrovanými žáky jsou uplatňovány canisterapie (spolupráce se sdružením Podané ruce – společnost pro canisterapii), míčkové metody reflexní terapie a relaxační cvičení.

Úspěšně pracuje školní časopis Maják.

Žáci školy dosahují výrazných úspěchů v řadě soutěží (matematická olympiáda, olympiáda českého jazyka a další).

Škola zajišťuje pobyty žáků ve škole v přírodě, výuku plavání a lyžařský výcvik.

Součástí inspekční činnosti byla tematicky zaměřená inspekce „Využití informační a komunikační techniky ve výuce“. Zjištění z této tematicky zaměřené inspekce, která probíhá i v dalších základních školách, budou souhrnně zveřejněna ve výroční zprávě ČŠI o školním roce 2004/2005.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola Havířov – Město 1. máje 10a okres Karviná vydaná pod čj. E/350/OŠKZ/02 s účinností od 1. 7. 2002
2. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s čj. 27 696/02-21 s účinností od 1. 9. 2002
3. Potvrzení ve funkci ředitele základní školy vydané Krajským úřadem Moravskoslezského kraje dne 21. února 2002 pod čj. ŠMS/1374/02/Blaš
4. Kopie dokladů o vzdělání třiceti devíti pedagogických pracovníků vykonávajících ve školním roce 2004/2005 ke dni inspekce funkci učitel
5. *Vnitřní řád školy* s účinností od 1. 3. 2005
6. Rozvrhy hodin všech tříd školy platné ve školním roce 2004/2005 ke dni inspekce

7. Třídní knihy všech tříd školy platné ve školním roce 2004/2005
8. Zápisy z jednání pedagogické rady ve školním roce 2003/2004 ke dni inspekce
9. Zápisy z jednání pedagogické rady ve školním roce 2004/2005 ke dni inspekce
10. Katalogový list č. 17 žákyně třídy V. C ve školním roce 2004/2005
11. Záznamy školy z konání komisionálních zkoušek sedmi žáků druhého stupně ve druhém pololetí školního roku 2003/2004
12. *Přehled pomůcek pro integrované žáky ve školním roce 2003/2004* bez data
13. *Plán práce školy 2004-2005* bez data
14. *Celoroční plán multikulturní výchovy pro školní rok 2004/2005* bez data
15. *Roční plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty 2004/2005* bez data
16. *ICT plán školy ZŠ 1. máje, Havířov* ze dne 22. 12. 2004
17. *Plán výchovného poradenství Školní rok 2004 – 2005* ze dne 13. 9. 2004
18. Kritéria pro přiznání osobních příplatků ze dne 1. 9. 2004
19. Kritéria pro přiznání mimořádné odměny ze dne 1. 9. 2004
20. Kniha úrazů vedená od 9. 1. 2003

ZÁVĚR

Až na jedinou výjimku splňují všichni učitelé hospitovaných předmětů podmínky odborné kvalifikace stanovené právním předpisem, což se pozitivně projevilo na efektivní realizaci vzdělávacího programu školy a kvalitě výuky. Dílčí nedostatky se projevily v součinnosti metodických orgánů prvního a druhého stupně, v hodnocení žáků na konci školního roku 2003/2004 a ve včasné zajištění žákovských potřeb.

Materiálně-technické podmínky školy umožňují plnit učební plán. Kladem jsou dvě počítačové učebny a řada počítačů, jež slouží integrovaným žákům. Škola trpí nedostatkem učeben vhodných pro výuku cizích jazyků.

Ve vyučování převažovala pozitiva, většina žáků se aktivně zapojovala do vzdělávacího procesu. Metody práce většiny vyučujících respektovaly charakter učiva a schopnosti žáků. Rezervy jsou v užití motivace a v hodnocení, zejména v sebehodnocení žáků.

Od poslední inspekce škola udržuje vysokou úroveň práce s talentovanými žáky i s žáky vyžadujícími speciální péči.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobrá (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Inspekční tým	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Vladislav Vančura
Členka týmu	Mgr. Irena Frýdlová

V Ostravě dne 31. května 2005

Razítko

Dle § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím převzetí na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě, inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná.

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Datum: 1. 6. 2005

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Zdeňka Muchová

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel Statutární město Havířov, ul. Svornosti č. 2/86 736 01 Havířov-Město	2005-06-17	n6-1261/05-005 043
Školská rada (není zřízena)	---	---

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly podány.